The Role of the Affective and Emotional Composite Temperament Model in Predicting Negative Attitudes towards Delinquency in Students

Parisa Moradi Kelardeh*, Sajjad Basharpour

Department of Psychology, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran

Article Info:

Received: **18 May 2020** ***Revised:*** **16 Aug 2020** ***Accepted*****: 23 Nov 2020**

ABSTRACT

Introduction: This study aimed to investigate the predictive role of the affective and emotional composite temperament (AFECT) model concerning negative attitudes toward delinquency in secondary high school students. ***Materials and Methods:*** This study was a descriptive- correlational investigation and its statistical population was all secondary high school students of Ardabil city. 221 students were selected using the multi- stage cluster sampling method. Data was collected by Affective and Emotional Temperament questionnaires, Lara (2012) and Questionnaire of Delinquency, Fazli (2010). Pearson correlation and stepwise regression were used to analyze data. ***Results:*** The results revealed that the anger, inhibition, and sensitivity of the AFECT model have a negative and significant relationship with a negative attitude towards delinquency, and control. Furthermore, coping has a significant positive relationship with negative attitudes towards delinquency. Among the affective temperaments, anxiety, obsession, euthymia, and hyperthermia have a positive and significant relationship with a negative attitude towards delinquency. Moreover, apathetic, cyclothymic, volatile, and euphoric had a negative and significant relationship with negative attitudes towards delinquency. ***Conclusion:*** Our data have important implications for use of the AFECT model with the aim of identifying groups at risk of delinquency and can be used to design preventive interventions to reduce the occurrence of delinquent behavior in students.

Keywords:

1. Temperament
2. Anxiety
3. Anger

***Corresponding Author:** Parisa Moradi Kelardeh

Email: pari.moradi71@gmail.com

[Downloaded from shefayekhatam.ir on 2026-11-11]

[DOI: 10.52547/shefa.9.4.1]

نقش مدل ترکیبی سرشت‌های عاطفی و هیجانی در پیش‌بینی نگرش‌های منفی به بزهکاری در دانش‌آموزان

پریسا مرادی کلارده*، سجاد بشرپور

گروه روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

اطلاعات مقاله:

دریافت: ۲۹ اردیبهشت ۱۳۹۹ **اصلاحیه:** ۲۶ مرداد ۱۳۹۹ **پذیرش:** ۳ آذر ۱۳۹۹

چـــــکیده

مقدمه: این پژوهش با هدف بررسی نقش پیش‌بینی‌کنندۀ مدل ترکیبی سرشت‌های عاطفی و هیجانی (AFECT) در رابطۀ با نگرش منفی به بزهکاری در دانش‌آموزان مقطع متوسطۀ دوم انجام شد. ***مواد و روش‌ها:*** این پژوهش از نوع توصیفی- همبستگی بوده و جامعۀ آماری آن کلیۀ دانش‌آموزان مقطع متوسطۀ دوم شهر اردبیل بودند. ۲۲۱ دانش‌آموز با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای انتخاب شدند. داده‌ها با استفاده از پرسشنامۀ سرشت‌های عاطفی و هیجانی لارا (۲۰۱۲) و پرسشنامۀ بزهکاری فضلی (۱۳۸۹) جمع‌آوری شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از همبستگی پیرسون و رگرسیون گام به گام استفاده شد. ***یافته‌ها:*** نتایج نشان داد که خشم، بازداری و حساسیت از مدل AFECT با نگرش منفی به بزهکاری و کنترل رابطۀ منفی و معنی‌داری دارد. همچنین مقابله با نگرش منفی نسبت به بزهکاری رابطۀ مثبت و معنی‌داری دارد. از میان سرشت‌های عاطفی، اضطراب، وسواس، متعادل و هیجان زده با نگرش منفی به بزهکاری رابطۀ مثبت و معنی‌داری دارند. همچنین، بی‌تفاوت، ادواری‌خو، تغییر پذیر و سرخوش با نگرش منفی به بزهکاری رابطۀ منفی و معنی‌داری داشتند. ***نتیجه‌گیری:*** داده‌های ما تلویحات مهمی برای استفاده از مدل AFECT با هدف شناسایی گروه‌های در معرض خطر بزهکاری داشته و می‌تواند برای طراحی مداخلات پیشگیرانه به‌منظور کاهش وقوع رفتار بزهکارانه در دانش‌آموزان مورد استفاده قرار گیرد.

واژه‌های کلیدی:

۱- سرشت
۲- اضطراب
۳- خشم

***نویسنده مسئول:** پریسا مرادی کلارده

پست الکترونیک: pari.moradi71@gmail.com

[Downloaded from shefayekhatam.ir on 2026-11-11]

[DOI: 10.52547/shefa.9.4.1]

مقدمه

بزهکاری[1] به رفتارها و اعمالی اطلاق می‌شود که برخلاف قوانین، باورها و ارزش‌های جامعه بوده و توسط افراد زیر ۱۸ سال رخ می‌دهد (۲، ۱). رفتار بزهکارانه و ضد اجتماعی دامنه وسیعی از اختلال‌های رفتاری را شامل می‌شود که موجب نقض قوانین و حقوق دیگران مانند سرقت، فرار از مدرسه و خانه، دروغ‌گویی، حمل اسلحه، پرخاش‌گری و خشونت می‌شود (۳). بزهکاری پدیده‌ای در حال افزایش است به‌طوری‌که بر اساس آمارهای منتشر شده در ایالات متحدهٔ آمریکا، در سال ۲۰۱۲ در مقایسه با سال ۲۰۰۲ جرایم دزدی، قلدری و استفاده از اسلحه افزایش یافته است (۴). در ایران آمارهای موجود حاکی از افزایش میزان جرایم و ورود به زندان در سنین بین ۱۲ تا ۲۵ سال است اما آمار دقیقی در این زمینه در دست نیست (۵). بزهکاری نوجوانان از دو جنبه از جملهٔ مسائل مهم اجتماعی جامعهٔ ایران به‌شمار می‌آید: اول این که بزهکاری در نوجوانی، احتمال رفتار مجرمانه را در دوران بزرگسالی افزایش می‌دهد؛ دوم این که بر اساس اطلاعات خود گزارشی از نوجوانان، میزان واقعی بزهکاری حتی از آمارهای مربوط به دستگیری‌های رسمی نیز بیشتر است (۶). بزهکاری پیامدهای متعددی برای نوجوانان در پی دارد به‌طوری‌که عواقب رفتار بزهکارانه غالباً برای نوجوانان زیان‌بار بوده و می‌تواند آنان را در تامین امنیت شغلی، دستیابی به اهداف تحصیلی و همچنین حفظ روابط اجتماعی با مشکل مواجه کند (۷). علاوه بر این بزهکاری نوجوانان موجب از دست رفتن سرمایه‌های اجتماعی و صرف هزینه‌های بسیاری برای دستگیری، نگهداری و بازپروری آنان می‌گردد (۸). بنابراین با آگاهی نسبت به پیامدهای اجتماعی، روانشناختی، اقتصادی و انسانی پدیده بزهکاری، درک علل رفتار بزهکارانه و مغایر با قانون یکی از اولویت‌های اصلی محققان، متخصصان و پژوهشگران است (۶). شناخت علل بزه و رفتار بزهکارانه می‌تواند به برنامه‌ریزان کمک نماید تا برنامه‌های دقیق‌تر و متناسب با زمان و مکان خاص طراحی نموده و به مرحلهٔ اجرا در آورند (۹). بنابراین شناسایی علل و عوامل موثر در بروز رفتار بزهکارانه و ارائهٔ مداخلات پیشگیرانه با محوریت این عوامل می‌تواند در کاهش میزان این رفتارها و عواقب پیامدهای آن اثر گذار باشد. در تبیین علت و ماهیت بزهکاری به نقش مجوعه‌ای از عوامل زیستی، روانشناختی، اجتماعی و فرهنگی اشاره شده است که از میان عوامل روانشناختی، متغیرها و عوامل سرشتی توجه ویژه‌ای را به خود اختصاص داده‌اند. سرشت[2] اصطلاحی است که برای بیان تفاوت‌های فردی در مهارت‌ها و عادات ادراکی به‌کار می‌رود و مراکز تنظیم آن عمدتاً در آمیگدال، هیپوتالاموس، استریاتوم و بخش‌های دیگر سیستم لیمبیک قرار دارد (۱۱-۱۰). سرشت، اساس وراثتی هیجانات و یادگیری‌هایی است که از طریق رفتارهای هیجانی و خودکار کسب شده و به‌عنوان عادات قابل مشاهده در اوایل زندگی فرد دیده می‌شود و تقریباً در تمام طول زندگی ثابت باقی می‌ماند (۱۳-۱۲). یکی از رویکردهای مفید و موثر در بررسی رفتار مجرمانه بررسی ارتباط رفتار قانون شکنانه و رگه‌های سرشتی است (۱۴). به‌طوری که شناخت بهتر ویژگی‌های سرشتی و شخصیتی نوجوانان بزهکار به درک، سنجش و طراحی برنامه‌های مداخله‌ای کمک می‌کند (۱۵). امروزه نظریه‌های متعددی در زمینهٔ مفاهیم سرشتی وجود دارد که از جمله مهم‌ترین آن‌ها، آن دسته نظریاتی است که به نقش عوامل و متغیرهای زیستی توجه دارد؛ مانند نظریهٔ سیستم‌های مغزی- رفتاری گری، نظریهٔ روانی- زیستی کلونینجر، مدل پنج عاملی مک‌کری و کاستا و مدل سه بخشی واتسون و کلارک (۱۶). نظریهٔ گری[3] با عنوان حساسیت، به تقویت سه سیستم هیجانی بنیادی شامل بازداری رفتاری، سیستم فعال‌ساز رفتار و سیستم جنگ و گریز منجر می‌شود (۱۷). مدل پنج عامل بزرگ توسط کاستا و مک‌کری[4] توسعه یافته و پنج بعد روان‌رنجورخویی، برون‌گرایی، تجربه‌گرایی، توافق‌پذیری و وظیفه‌شناسی را در بر می‌گیرد (۱۸). نظریهٔ روانی- زیستی کلونینجر[5] شامل چهار بعد سرشتی (نوجویی، وابستگی به پاداش، آسیب پرهیزی و پشتکار) و سه بعد منش (خود راهبری، همکاری و خود فراروی) می‌باشد (۱۹). کلارک و واتسون[6] نیز نظریهٔ سه بخشی را مطرح نمودند که شامل سه مولفهٔ عاطفهٔ مثبت، عاطفهٔ منفی و برانگیختگی فیزیولوژیایی است (۲۰). اخیراً لارا، بیستول، برانستاین، ریپولد، کاروالو[7] مدلی را بر مبنای جنبه‌های سرشتی شخصیت مطرح نموده‌اند که تحت عنوان مدل ترکیبی سرشت عاطفی- هیجانی (AFECT)[8] شناخته می‌شود و بسیاری از مفاهیم بیان شده توسط گری، کلونینجر، واتسون و کاستا و مک‌کری را در بر می‌گیرد (۱۲). به اعتقاد لارا مدل‌های فوق موضوع واحدی را با واژگان مختلف مورد بررسی قرار داده‌اند. این مدل سعی دارد تا مفاهیم مطرح شده در نظریه‌های مذکور را در قالب یک مدل منسجم کنار هم قرار دهد و بر این فرض مبتنی است که سرشت به‌عنوان مرکز ثقل و نیروی رابط بین رفتار، ادراک، توجه، شناخت، خلق و عاطفه عمل می‌کند (۲۱). مدل ترکیبی AFECT شامل شش سرشت هیجانی بوده که عبارتند از اراده[9]، خشم[10]، بازداری[11]، حساسیت[12]، مقابله[13] و کنترل[14]. همچنین از

[1] Delinquency
[2] Temperament
[3] Gray
[4] Costa & Mc Crae
[5] Cloninger
[6] Clark & Watson
[7]. Lara, Bisol, Brunstein, Reppold, DeCarvalho, and Ottoni
[8] Affective and Emotional Composite Temperament Model
[9] Volition
[10] Anger
[11] Inhibition
[12] Sensivity
[13] Coping
[14] Control

[Downloaded from shefayekhatam.ir on 2026-11-11]
[DOI: 10.52547/shefa.9.4.1]

ترکیب ابعاد هیجانی ذکر شده، دوازده بعد عاطفی شامل افسردگی[15]، اضطراب[16]، بی‌تفاوتی[17] (انواع درونی‌سازی شده)، وسواسی[18]، هیجان‌زده[19] و سرحال (متعادل)[20] (انواع پایدار)[21]، تغییرپذیر (دمدمی)[22]، ادواری‌خو[23] و ملال[24] (انواع ناپایدار)[25] و تحریک‌پذیر[26]، بازداری زدا[27] و سرخوشی (نشئه)[28] (انواع برونی‌سازی شده) به‌وجود می‌آید (۱۲، ۲۱). فرض اساسی در این مدل این است که سرشت، عنصر کلیدی برای فهم سلامت و آسیب‌شناسی روانی است و ویژگی‌های سرشتی می‌توانند به‌عنوان عوامل خطرساز[29] یا محافظت‌کننده[30] برای رشد اختلالات روانی در نظر گرفته شوند (۲۱، ۲۲). در پژوهش حاضر به‌دنبال شناسایی ویژگی‌های سرشتی‌ای هستیم که جزو عوامل محافظت‌کننده در برابر بزهکاری بوده و با نگرش منفی به بزهکاری رابطه دارند و منظور از نگرش منفی به بزهکاری آن دسته نگرش‌ها به رفتار بزهکارانه است که نشان‌دهندهٔ عدم گرایش به انجام بزهکاری به‌عنوان واکنشی در برابر رویدادها یا راه حلی برای رفع مشکلات می‌باشد. در واقع افرادی که دارای نگرش منفی به بزهکاری هستند، تمایلی به انجام رفتار بزهکارانه در موقعیت‌های مختلف ندارند (۲۳). برخی پژوهش‌ها به بررسی ارتباط ویژگی‌های سرشتی و بزهکاری پرداخته‌اند؛ برای مثال مطالعات متعددی وجود رابطهٔ مثبت بین نگرش به بزهکاری با روان‌رنجورخویی و رابطهٔ منفی آن‌را با خوشایندی، گشودگی به تجربه و وظیفه‌شناسی از مدل پنج عاملی را نشان داده‌اند (۹، ۱۴، ۲۴). در پژوهش‌های انجام شده توسط فارنگتون و تافی ارتباط روان‌رنجورخویی، تکانشگری و برون‌گرایی (تکانشگری و تلاش برای کسب هیجان) از نظریهٔ شخصیت آیزنک را با بزهکاری نشان داده‌اند (۲۵). همچنین در برخی پژوهش‌ها نیز مشخص شد که نوجوانان بزهکار در مقایسه با گروه کنترل نمرات بالاتری در هیجان پذیری منفی و نمرات پایین‌تری در کنترل تلاشمند کسب نمودند (۲۶). در راستای این پژوهش‌ها، مطالعات انجام شده در ایران نیز به بررسی ارتباط مولفه‌های سرشتی و شخصیتی با بزهکاری پرداخته‌اند؛ به‌عنوان مثال در مطالعهٔ موسوی، رضایی، شیری و عبد خدایی مشخص شد که نوجوانان بزهکار در مقایسه با نوجوانان عادی نمرات بالاتری در روان‌رنجورخویی و نمرات پایین‌تری در برونگرایی، گشودگی به تجربه، توافق‌پذیری و وظیفه شناسی کسب نمودند (۲۷). کربلایی، افروز و رقیبی در پژوهش خود نشان دادند که نوجوانان بزهکار در زمینهٔ برونگرایی، روان‌رنجورخویی و روانپریش‌خویی نمرات بالاتری داشتند (۹). در پژوهش انجام شده توسط صدری، پزشک و طیبلی مشخص شد که نوجوانان بزهکار نسبت به نوجوانان گروه کنترل در زمینهٔ مولفه‌های پنجگانه شخصیت کاستا و مک‌کری تفاوت معنی‌داری دارند (۲۸). احمدی، پور نقاش تهرانی، صابری و ارجمندنیا نشان دادند که بین دو گروه نوجوانان بزهکار و عادی در ابعاد سرشت (پشتکار، نوجویی، آسیب پرهیزی و پاداش وابستگی) و منش (خود راهبری، خود فراروی و همکاری) تفاوت معنی‌داری وجود دارد (۲۹). در مجموع پژوهش‌های انجام شده حاکی از ارتباط ویژگی‌های شخصیتی و سرشتی با بزهکاری و تفاوت نوجوانان بزهکار با نوجوانان عادی در برخی از این مولفه‌ها است. بنابراین با توجه به این‌که در میان مدل‌ها و نظریات سرشتی مطرح شده تا کنون، مدل مطرح شده توسط لارا (۲۰۱۲) کامل کنندهٔ نظریات پیشین بوده و هر دو ساخت سرشت هیجانی و عاطفی را در یک مدل یکپارچه مورد بررسی قرار داده و درک کامل‌تری از سلامت و آسیب‌شناسی روانی فراهم کرده‌اند، و نیز ضرورت شناسایی علل و عوامل موثر بر بروز بزهکاری و انجام مداخلات پیشگیرانه به‌منظور کاهش پیامدهای آن، پژوهش حاضر با هدف بررسی ارتباط ابعاد مدل ترکیبی سرشت‌های عاطفی-هیجانی با نگرش منفی به بزهکاری انجام شد (۲۲).

مواد و روش‌ها

پژوهش حاضر یک مطالعهٔ مقطعی- توصیفی از نوع همبستگی بوده و جامعهٔ آماری آن تمامی دانش‌آموزان دختر و پسر مقطع متوسطه دوره دوم شهر اردبیل بودند. پس از کسب مجوزهای لازم و مراجعه به اداره آموزش و پرورش شهر اردبیل، با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای، در ابتدا از میان مناطق یک و دو اردبیل، ناحیهٔ یک انتخاب شد و سپس از میان هشت دبیرستان دورهٔ دوم ، ۴ دبیرستان (دو دبیرستان دخترانه و دو دبیرستان پسرانه) به‌صورت تصادفی انتخاب شدند. در نهایت تعداد ۲۲۱ دانش‌آموز با استفاده از پرسشنامهٔ سرشت‌های عاطفی- هیجانی لارا (۲۰۱۲) و پرسشنامهٔ نگرش به بزهکاری فضلی (۱۳۸۹) مورد بررسی قرار گرفتند. مقیاس مرکب سرشت عاطفی و هیجانی (AFECT): این مقیاس توسط لارا و همکاران (۲۰۱۲) با هدف یکپارچه ساختن سرشت‌های عاطفی و هیجانی در قالب یک مدل ساخته شد. ۵۲ سؤال این مقیاس، سرشت هیجانی را اندازه می‌گیرد که شامل ۶ مؤلفهٔ اراده، خشم، بازداری، حساسیت، مقابله، کنترل است و این موارد را در مقیاس لیکرت ۷ نقطه‌ای و ۱۲ سؤال آن نیز ۱۲ سرشت عاطفی شامل: افسرده، مضطرب، بی‌تفاوت،

[15] Depressive
[16] Anxious
[17] Apathetic
[18] Obsessive
[19] Hyperthimia
[20] Euthymia
[21] Stable
[22] Volatile
[23] Cyclothymic
[24] Dysphric
[25] Unstable
[26] Irritable
[27] Disinhibited
[28] Euphoric
[29] Risk factor
[30] Protective factor

[Downloaded from shefayekhatam.ir on 2026-11-11]
[DOI: 10.52547/shefa.9.4.1]

وسواس، ادواری خو، بی‌قرار، تحریک‌پذیر، دمدمی، بازداری نشده، هیجان زده، متعادل و سرخوش را در یک مقیاس لیکرت ۵ نقطه‌ای اندازه می‌گیرد. ۳ سؤال نیز اطلاعات کلی دربارهٔ سرشت عاطفی و هیجانی شخص به‌دست می‌دهند. لارا و همکاران ضرایب آلفای کرونباخ ۵ بعد سرشت هیجانی را در دامنهٔ ۰/۸۷ الی ۰/۹۰ و برای بعد بازداری ۰/۷۵ به‌دست آوردند (۲۱). نتایج آلفای کرونباخ خرده مقیاس‌های این آزمون بر روی آزمودنی‌های مطالعه حاضر ۰/۹۵ برای اراده ۰/۸۶ برای خشم، ۰/۸۰ برای بازداری، ۰/۸۸ برای حساسیت، ۰/۹۱ برای مقابله و ۰/۹۴ برای کنترل، به‌دست آمد. بررسی ویژگی‌های روانسنجی این پرسشنامه در ایران توسط چلبیانلو و همکاران انجام شد که در پژوهش آنان ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۲ به‌دست آمد (۳۰). پرسشنامهٔ نگرش به بزهکاری: این پرسشنامه با هدف سنجش نگرش به رفتارهای بزهکارانه توسط فضلی (۱۳۸۹) برای نوجوانان ۱۵ الی ۱۹ سال تهیه شده است. این مقیاس ۲۸ ماده دارد و بر اساس لیکرت ۴ عامل نمره‌گذاری می‌شود. جهت حصول اطمینان از پایایی و روایی پرسشنامه، عبارات و طیف مورد استفاده برای پاسخ، به افراد صاحب نظر در رابطه با موضوع مورد مطالعه (استادان رشته‌های روانشناسی، جرم‌شناسی و جامعه‌شناسی) ارائه گردید و بر اعتبار آن صحه گذاشته شد. این ابزار برای مشخص کردن نگرش مثبت و منفی به رفتارهای بزهکارانه در نظر گرفته شده است. در طی یک بررسی، سوالات به‌صورت پایلوت بر روی ۲۰۰ نفر از نوجوانان ۱۹-۱۵ سال مدارس دولتی شهر تهران انجام گرفت و با استفاده از روش آلفای کرونباخ میزان پایایی برای نگرش مثبت به رفتارهای بزهکارانه ۰/۷۱ و برای نگرش منفی به رفتارهای بزهکارانه ۰/۷۷ به‌دست آمد (۲۳). تجزیه و تحلیل داده‌ها: پس از جمع‌آوری اطلاعات، داده‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS و آزمون همبستگی پیرسون و رگرسیون گام‌به‌گام مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها

تعداد ۲۲۱ دانش‌آموز (۱۱۲ پسر و ۱۰۹ دختر) با محدودهٔ سنی ۱۹-۱۵ سال در این پژوهش شرکت داشتند. در ابتدا اطلاعات توصیفی مربوط به شرکت‌کنندگان در پژوهش در جدول ۱ ارائه می‌شود. در جدول شماره ۲ نتایج مربوط به همبستگی بین ابعاد سرشت هیجانی مدل AFECT با نگرش منفی به بزهکاری و جدول شماره ۳ نتایج مربوط به همبستگی بین ابعاد سرشت عاطفی مدل AFECT با نگرش منفی به بزهکاری نشان داده شده است.

جدول ۱- اطلاعات توصیفی مربوط به شرکت‌کنندگان در پژوهش

متغیر	شاخص	فراوانی	میانگین
جنسیت	مرد	۱۱۲	
	زن	۱۰۹	
سن	۱۷-۱۵ سال	۱۱۵	۱۶/۲۵
	۱۹-۱۷ سال	۱۰۶	۱۸/۱۲
پایهٔ تحصیلی	اول متوسطه	۸۲	
	دوم متوسطه	۷۵	
	سوم متوسطه	۶۴	
تعداد کل		۲۲۱	

جدول ۲- ماتریس همبستگی ابعاد سرشت هیجانی مدل AFECT با نگرش منفی به بزهکاری

متغیر	نگرش منفی به بزهکاری	اراده	خشم	بازداری	حساسیت	مقابله	کنترل
نگرش منفی به بزهکاری	۱						
اراده	۰/۰۵۲	۱					
خشم	-۰/۱۶۶**	-۰/۳۱۴**	۱				
بازداری	-۰/۱۱۹**	-۰/۰۶۶	۰/۰۳۴	۱			
حساسیت	-۰/۱۰۳**	-۰/۱۰۳**	۰/۱۹۷**	۰/۳۳۸**	۱		
مقابله	۰/۶۳۹**	۰/۰۰۲	۰/۰۲۱	-۰/۱۰۱**	۰/۰۲۱	۱	
کنترل	۰/۵۶۸**	-۰/۰۱۲	۰/۰۸۷	-۰/۰۹۸	۰/۰۸۱	۰/۹۱۸**	۱

[Downloaded from shefayekhatam.ir on 2026-11-11]
[DOI: 10.52547/shefa.9.4.1]

جدول ۳- ماتریس همبستگی ابعاد سرشت عاطفی مدل AFECT با نگرش منفی به بزهکاری

متغیر	نگرش منفی به بزهکاری	افسرده	مضطرب	بی‌تفاوت	ادواری‌خو	ملال	تغییرپذیر	وسواسی	سر حال	هیجان‌زده	تحریک‌پذیر	بازداری زدا	سرخوشی
نگرش منفی به بزهکاری	۱												
افسرده	۰/۰۰۳	۱											
مضطرب	۰/۱۲۱**	۰/۳۲۱**	۱										
بی‌تفاوت	-۰/۱۴۳**	۰/۱۸۹**	۰/۲۹۶**	۱									
ادواری‌خو	-۰/۱۱۳**	۰/۱۵۵**	۰/۲۴۷**	۰/۲۲۶	۱								
ملال	-۰/۰۳۳	۰/۲۸۰**	۰/۲۱۸**	۰/۳۲۶	۰/۱۰۸**	۱							
تغییرپذیر	-۰/۱۱۵**	۰/۳۴۶**	۰/۱۶۷**	۰/۳۸۳	۰/۱۳۲**	۰/۴۴۶**	۱						
وسواسی	۰/۱۱۳**	۰/۰۴۱	۰/۲۰۶**	۰/۰۵۰	-۰/۰۳۴	۰/۱۲۹**	۰/۰۶۶	۱					
متعادل	۰/۲۲۷**	-۰/۰۴۹	۰/۰۹۲	-۰/۱۰۵	-۰/۰۳۳	۰/۰۴۶	-۰/۰۲۱	۰/۲۳۳**	۱				
هیجان‌زده	۰/۱۳۸**	-۰/۱۴۱**	-۰/۰۹۰	-۰/۱۵۶	-۰/۰۲۰	۰/۰۵۶	-۰/۱۲۴**	-۰/۲۰۱**	۰/۳۲۷**	۱			
تحریک‌پذیر	۰/۰۸۴	۰/۲۱۹**	۰/۱۷۳**	۰/۲۳۶	۰/۱۳۲**	۰/۳۱۲**	۰/۲۱۸**	۰/۱۶۴**	۰/۰۰۵	۰/۰۲۸	۱		
بازداری‌زدا	-۰/۰۵۷	۰/۱۵۷**	۰/۱۵۰**	۰/۳۶۱	۰/۱۵۷**	۰/۲۸۸**	۰/۳۰۷**	۰/۰۶۵	-۰/۰۸۹	-۰/۱۱۶**	۰/۳۷۶**	۱	
سرخوشی	-۰/۱۵۲**	۰/۰۰۴	۰/۰۲۱	۰/۱۴۵	۰/۱۱۸**	۰/۱۸۶**	۰/۲۳۶**	-۰/۰۷۰	-۰/۱۴۴**	-۰/۰۵۳	۰/۲۲۳**	۰/۳۲۷**	۱

نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد که ابعاد خشم، بازداری و حساسیت از مدل AFECT با نگرش منفی به بزهکاری دارای رابطهٔ منفی و معنی‌دار و ابعاد کنترل و مقابله مدل AFECT با نگرش منفی به بزهکاری دارای رابطهٔ مثبت معنی‌دار هستند. همچنین مندرجات جدول شماره ۳ نشان می‌دهد که ابعاد مضطرب، وسواسی، متعادل و هیجان‌زده با نگرش منفی به بزهکاری دارای رابطهٔ مثبت و معنی‌دار بوده و ابعاد بی‌تفاوت، ادواری‌خو، تغییرپذیر و سرخوشی سرشت عاطفی مدل AFECT با نگرش منفی به بزهکاری رابطهٔ منفی و معنی‌دار داشتند. همچنین به‌منظور توان ابعاد هیجانی و عاطفی مدل AFECT در پیش‌بینی نگرش منفی به بزهکاری، از تحلیل رگرسیون چندگانهٔ گام به گام استفاده شد. جدول شماره ۴ نتایج مربوط به پیش‌بینی نگرش منفی به بزهکاری از روی ابعاد سرشت هیجانی و جدول شماره ۵ نتایج مربوط به پیش‌بینی نگرش منفی به بزهکاری از روی ابعاد سرشت عاطفی مدل AFECT را نشان می‌دهد. نتایج مندرج در جدول ۴ نشان می‌دهد که ابعاد

جدول ۴- تحلیل رگرسیون ابعاد سرشت هیجانی مدل AFECT در ارتباط با نگرش منفی به بزهکاری

متغیر	β	t	سطح معنی‌داری	R	R_2
اراده	۰/۰۵۰	۰/۹۶۶	۰/۳۳۵		
خشم	-۰/۱۷۹	-۳/۵۴۱	۰/۰۰۰		
بازداری	-۰/۰۵۶	-۱/۰۶۸	۰/۲۸۷	۰/۶۳۹	۰/۴۰۶
حساسیت	-۰/۱۱۷	-۲/۲۶۲	۰/۰۲۵		
مقابله	۰/۶۴۳	۱۲/۶۵۸	۰/۰۰۰		

جدول ۵- تحلیل رگرسیون ابعاد سرشت عاطفی مدل AFECT در ارتباط با نگرش منفی به بزهکاری

متغیر	β	t	سطح معنی‌داری	R	R_2
افسرده	۰/۰۱۴	۰/۲۱۰	۰/۲۱۰		
مضطرب	۰/۱۰۱	۱/۵۳۰	۱/۵۳۰		
بی‌تفاوت	-۰/۱۲۰	-۱/۸۲۶	-۱/۸۲۶		
ادواری‌خو	-۰/۱۰۵	-۱/۶۰۵	-۱/۶۰۵		
ملال	-۰/۰۲۲	-۰/۳۴۱	-۰/۳۴۱		
تغییر پذیر	-۰/۱۱۰	-۱/۶۵۸	-۱/۶۵۸	۰/۲۲۷	۰/۰۵۱
وسواسی	۰/۰۶۳	۰/۹۳۶	۰/۹۳۶		
متعادل	۰/۲۲۷	۳/۴۴۲	۳/۴۴۲		
هیجان‌زده	۰/۰۷۲	۱/۰۳۷	۱/۰۳۷		
تحریک‌پذیر	۰/۰۸۳	۱/۲۵۷	۱/۲۵۷		
بازداری زدا	-۰/۰۳۷	-/۵۶۳	-/۵۶۳		
سرخوشی	-۰/۱۲۲	-۱/۸۴۸	-۱/۸۴۸		

[Downloaded from shefayekhatam.ir on 2026-11-11]
[DOI: 10.52547/shefa.9.4.1]

سرشت هیجانی با ضریب همبستگی گام به گام ۰/۶۳۹ حدود ۴۰ درصد ازتغییرات مربوط به نگرش منفی به بزهکاری را تبیین و پیش‌بینی می‌کند و در این میان ابعاد خشم و حساسیت به‌صورت منفی و مقابلهٔ به‌صورت مثبت توانستند نگرش منفی به بزهکاری را پیش‌بینی نمایند. نتایج ذکر شده در جدول شمارهٔ ۵ نیز نشان می‌دهد که ابعاد سرشت عاطفی مدل AFECT در مجموع توانستند با ضریب همبستگی ۰/۲۲۷، حدود ۵/۱ درصد از تغییرات مربوط به نگرش منفی به بزهکاری را تبیین و پیش‌بینی نمایند که از میان ابعاد سرشت عاطفی، بعد متعادل توانست نگرش منفی به بزهکاری را به‌صورت معنی‌دار پیش‌بینی نماید.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش پیش‌بینی کنندهٔ مدل ترکیبی سرشت‌های عاطفی و هیجانی در ارتباط با نگرش منفی به بزهکاری در دانش‌آموزان متوسطه دورهٔ دوم انجام شد. بر اساس نتایج به‌دست آمده، ابعاد خشم، بازداری و حساسیت از مدل AFECT با نگرش منفی به بزهکاری دارای رابطهٔ منفی و معنی‌دار و ابعاد کنترل و مقابله مدل AFECT با نگرش منفی به بزهکاری دارای رابطهٔ مثبت معنی‌دار هستند. همچنین ابعاد خشم و حساسیت به‌صورت منفی و مقابله به‌صورت مثبت توانستند نگرش منفی به بزهکاری را پیش‌بینی نمایند. در میان سرشت‌های عاطفی مدل AFECT نیز، ابعاد مضطرب، وسواسی، متعادل و هیجان‌زده با نگرش منفی به بزهکاری دارای رابطهٔ مثبت و معنی‌دار بوده و ابعاد بی‌تفاوت، ادواری‌خو، تغییرپذیر و سرخوشی با نگرش منفی به بزهکاری رابطهٔ منفی و معنی‌دار داشتند که از میان آن‌ها بعد متعادل توانست نگرش منفی به بزهکاری را پیش‌بینی نمایند. سرشت به مثابه یک مرکز ثقل برای تاثیرگذاری و تاثیرپذیری از سایر حوزه‌ها مانند رفتار، شناخت، درک، توجه، ارتباط، قصد، خلق و عاطفه عمل می‌کند و به‌عنوان نیروی پیوند دهنده درمیان این بخش‌ها است (۲۲). مدل AFECT از دو منظر اهمیت زیادی دارد: در ابتدا این مدل برای درک جنبه‌های آسیب‌شناختی و سلامتی در یک چارچوب واحد برای کارشناسان بالینی حمایت فراهم کرده و دوم این‌که ترکیبی از اصول روانسنجی و نظریه را برای نشان دادن تفاوت‌های فردی از نظر بالینی با سرشت، که با دامنهٔ گسترده‌ای از نشانگان روانشناختی مرتبط هستند، ایجاد کرده است (۲۱، ۱۲). همان‌گونه که نتایج پژوهش حاضر نشان می‌دهد، سرشت هیجانی مقابله و کنترل با نگرش منفی به بزهکاری رابطهٔ مثبت و معنی‌دار داشته است. مقابله، فرایند کنار آمدن با بدبیاری است و تلویحات عمده‌ای برای سلامتی دارد. مقابلهٔ سازگارانه همچنان که در بعد منش خود راهبری مدل کلونینجر توصیف شده است، به یادگیری پختگی و کاردانی طولانی مدت می‌انجامد (۲۲). این یافته را می‌توان با مطالعاتی مانند مطالعهٔ احمدی و همکاران که نشان دادند نوجوانان بزهکار با نوجوانان عادی در رابطه با منش خود راهبری تفاوت دارند، همسو دانست (۲۹). همچنین سرشت مقابله به چگونگی یافتن راه حل برای مسائل شخصی و راهبردهایی که برای مواجهه با مشکلات به‌کار گرفته می‌شود، اشاره دارد که در نهایت به تکامل فردی منجر می‌شود (۲۱). در همین راستا راسکین، ایسمان و هاگلوف[31] در مطالعهٔ خود نشان داد که نوجوانان عادی و بزهکار در زمینهٔ راهبردهای مقابله‌ای با هم تفاوت داشته و نوجوانان بزهکار بیشتر از راهبردهای مقابله‌ای هیجان محور استفاده می‌نمایند در حالی‌که نوجوانان عادی غالباً از راهبردهای مقابله‌ای مسئله محور بهره می‌برند (۳۱). از سوی دیگر مفهوم کنترل در مدل AFECT شامل کنترل کردن محیط به‌وسیله توجه، رشد آگاهی و توجه، ظرفیت تصمیم‌گیری و راهکارهای برنامه‌ریزی و حس سازماندهی، وظیفه و کفایت بوده و به همراه سرشت مقابله به تنظیم ابراز فعال‌سازی، اجتناب از ابراز آشفته، مخرب و دفاعی خشم کمک می‌کند (۲۲). کنترل، توانایی نظارت بر محیط، سازگاری و سازماندهی بوده که در واقع توانایی عملکرد اجرایی را شامل می‌شود بنابراین راهبردهای مقابله‌ای که فرد به‌هنگام مواجهه با مشکلات و تجربه‌های ناخوشایند به‌کار می‌گیرد و میزان کنترل و نظارتی که بر امور مختلف دارد، نقش مهمی در نگرش فرد به انجام رفتارهای منطبق یا مغایر با قانون داشته و هر اندازه مقابله و کنترل بالاتر باشد، توانمندی وی برای مقابله با شرایط ناخوشایند و کنترل وی بر هیجانات و توانایی تصمیم‌گیری موثر وی نیز بالاتر خواهد بود و به همان میزان گرایش وی به رفتار بزهکارانه نیز کاهش می‌یابد (۳۲). همچنین بر اساس نتایج به‌دست آمده، سرشت‌های هیجانی خشم، بازداری و حساسیت با نگرش منفی به بزهکاری رابطهٔ منفی و معنی‌دار داشته‌اند؛ خشم یکی از ابعاد سرشت هیجانی بوده و زمانی بروز پیدا می‌کند که تمایلات فرد ناکام شود یا رویداد ناخوشایندی به‌وقوع بپیوندد (۲۱). مطالعات مختلف به نقش خشم و ارتباط آن به انجام رفتار مغایر با قانون اشاره داشته و میزان بالای خشم را با انجام رفتار پرخاشگرانه و درگیری با قانون مرتبط دانسته‌اند (۳۳). نتیجهٔ به‌دست آمده در راستای پژوهش اوکانر[32] است. در این مطالعه مشخص شد که نوجوانان عادی میزان خشم و پرخاشگری کمتری نسبت به نوجوانان

[31] Ruchkin, Eisemann & Hagglof
[32] O'Connor

[Downloaded from shefayekhatam.ir on 2026-11-11]
[DOI: 10.52547/shefa.9.4.1]

بزهکار داشتند و میزان مشکلات برونی‌سازی شده از جمله خشم و پرخاشگری در نوجوانان بزهکار نسبت به نوجوانان عادی دو برابر بوده است (۳۴). از سوی دیگر در مطالعات مختلف مشخص شده است که آموزش‌های مدیریت خشم به کاهش رفتار پرخاشگرانه، درگیری با قانون و دستگیری مجدد منجر می‌گردد (۳۵). بعد هیجانی بازداری، از ترکیب ترس (نگرانی، کم‌رویی و ترس) و احتیاط (دقت، اجتناب از خطر و با ملاحظه بودن) به‌دست می‌آید (۲۱). ابعاد این سرشت در مجموع تمایل کلی به عواطف منفی مانند ترس، غم، عصبانیت و نفرت را شامل می‌شود و به کناره‌گیری از تجربهٔ محرک‌های جدید و استعداد تجربهٔ هیجانات منفی در برابر محرک‌های جدید اشاره دارد (۳۶). این یافته همسو با نتایج پژوهش‌هایی از جمله پژوهش عطادخت و قره‌گوزلو است که نشان داد آشفتگی روانشناختی، افسردگی و اضطراب با نگرش منفی به بزهکاری رابطهٔ منفی و معنی‌دار دارد (۳۷). سرشت هیجانی دیگر که با نگرش منفی به بزهکاری رابطهٔ منفی داشته است، حساسیت می‌باشد. در مدل ترکیبی AFECT، سرشت حساسیت ناشی از آسیب‌پذیری نسبت به کناره‌گیری و طرد در روابط بین فردی (مورد انتقاد قرار گرفتن و طرد شدن در روابط) و رویدادهای زندگی روزمره (مانند سرخوردگی‌ها، عدم موفقیت و ضربه‌ها) است (۲۱). از آن‌جایی که حساسیت یک عامل، خطر کلی برای رنج روانی و رشد اختلالات روانی بوده و یک مولفهٔ اصلی روانرنجورخویی در مدل پنج عاملی و نیز آسیب پرهیزی در مدل کلونینجر است (۳۰)، بنابراین می‌توان گفت نتیجهٔ به‌دست آمده در راستا و همسو با پژوهش‌هایی مانند موسوی و همکاران، گالون و مور[۳۳] و مارکی[۳۴] بوده که در این مطالعات مشخص شد که میزان روانرنجورخویی در نوجوانان بزهکار بیش از نوجوانان عادی است (۳۹، ۳۸، ۳۰، ۲۷). از میان سرشت‌های عاطفی، ابعاد مضطرب، وسواسی، سرحال و هیجان‌زده با نگرش منفی به بزهکاری دارای رابطهٔ مثبت و معنی‌دار بوده و ابعاد بی‌تفاوت، ادواری خو، تغییرپذیر و سرخوشی با نگرش منفی به بزهکاری رابطهٔ منفی و معنی‌دار داشتند. این یافته را می‌توان با توجه به این‌که لارا سرشت‌های عاطفی را در چهار دسته پایدار، ناپایدار، درونی سازی شده و برونی سازی شده تقسیم می‌کند، تبیین نمود. ابعاد مضطرب و بی‌تفاوت در دستهٔ درونی سازی شده، ابعاد وسواسی، متعادل و هیجان‌زده در دستهٔ سرشت‌های پایدار، ابعاد ادواری‌خو و تغییرپذیر در دستهٔ سرشت‌های ناپایدار و سرخوشی در دستهٔ برونی سازی شده قرار می‌گیرد (۲۱). سرشت مضطرب با میزان درونی سازی بالا مشخص می‌شود. سرشت متعادل (سرحال) با فعال‌سازی و بازداری متوازن، باثبات‌ترین نوع سرشت است. سرشت هیجان‌زده و وسواسی هر دو باثبات هستند با این تفاوت که سرشت هیجان‌زده در مقایسه با سرشت متعادل با فعال‌سازی بیشتر و بازداری کمتر و سرشت وسواسی با فعال‌سازی کمتر و بازداری بیشتر مشخص می‌شود. سرشت تغییرپذیر با بی‌قراری مشخص می‌شود و مشخصهٔ اصلی سرشت ادواری‌خو بی‌ثباتی خلقی و هیجانی است. سرشت سرخوشی (نشئه) نیز دارای بیشترین میزان برونی سازی شدگی بوده و در کل پیش‌آمادگی برای اختلالات برونی سازی شده است (۲۲، ۲۱). در مجموع نتایج به‌دست آمده نشان می‌دهد که ابعاد هیجانی و عاطفی مدل AFECT با نگرش منفی به بزهکاری رابطهٔ معنی‌داری داشته و همچنین مدل AFECTمدلی کارآمد در تبیین و پیش‌بینی نگرش منفی به بزهکاری است که از آن می‌توان در زمینه‌های پژوهشی و بالینی استفاده نمود. با توجه به این‌که پرسشنامهٔ نگرش به بزهکاری (فضلی، ۱۳۸۹) برای گروه سنی ۱۹-۱۵ سال طراحی شده است، یکی از محدودیت‌های پژوهش حاضر استفاده از دانش‌آموزان دورهٔ دوم متوسطه به‌عنوان تنها منبع جمع‌آوری اطلاعات بود. بنابراین پیشنهاد می‌شود ابزارهایی برای ارزیابی نگرش به بزهکاری در سنین پایین‌تر نیز طراحی شده و پژوهش‌هایی با استفاده از این ابزارها در سنین پایین‌تر مانند دانش‌آموزان دورهٔ اول متوسطه انجام شود. همچنین با توجه به این‌که پژوهش حاضر بر دانش‌آموزان متوسطه دورهٔ دوم شهر اردبیل صورت گرفته است باید در تعمیم نتایج احتیاط نمود، بنابراین پیشنهاد می‌شود که پژوهش‌های همانندی در سایر جمعیت‌ها و مناطق انجام شده و با استفاده از نتایج این پژوهش‌ها افراد در معرض خطر رفتار بزهکارانه شناسایی شوند. با توجه به این‌که نیمرخ‌های سرشتی می‌توانند بر این موضوع که چه اختلالاتی به‌صورت احتمالی یا جبری به‌وجود بیایند و این‌که صفات سرشتی می‌توانند به‌عنوان عوامل حمایتی یا خطر برای رشد اختلالات روان‌شناختی در نظر گرفته شوند، نتایج پژوهش حاضر تلویحات مهمی در زمینه استفاده از مدل AFECT با هدف شناسایی گروه‌های در معرض خطر رفتار بزهکارانه داشته و می‌توان از آن به‌منظور طراحی مداخلات پیشگیرانه برای کاهش وقوع رفتار بزهکارانه و مغایر با قانون استفاده نمود (۲۲، ۲۱).

[33] Gullone & Moore

[34] Markey

[Downloaded from shefayekhatam.ir on 2026-11-11]

[DOI: 10.52547/shefa.9.4.1]

منابع

1. Vermeiren R. Psychology pathology and delinquency in adolescent: a descriptive and developmental perspective. Clin psychology review. 2003; 23: 278-318.

2. Urbaniok F, Endrass J, Astrid R, Moll T. Violent and Sexual Offences: A Validation of the Predictive Quality of the PCL: SV in Switzerland. International Journal of Law and Psychiatry. 2006; 14: 45-57.

3. American Psychiatric Association (APA). Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (5th ed.) Washington, DC: American Psychiatric Association. 2013; P. 210-15.

4. He N, Marshall IH. A Multi-City Assessment of Juvenile Delinquency in the U.S.: A Continuation and Expansion of the International Self-Report Delinquency Study (ISRD), 2012; P.47-50.

5. Rajabipour M. Student delinquency and the possibility of social prevention of growth-oriented, Social Knowledge Quarterly. 2009; 12: 128-58.

6. Cohen MA, Piquero AR. New evidence on the monetary value of saving a high risk youth. Journal of Quantitative Criminology. 2009; 25: 25-49.

7. Lopes GD, Krohn AJ, Lizotte NM, Schmidt BV. Labeling and cumulative disadvantage the impact of formal police intervention on life chances and crime during emerging adulthood. Journal of Crime & Delinquency. 2012; 58(3): 456-88.

8. Karimian H. A look at juvenile delinquency. Journal of Crime Prevention Studies. 2008; 17: 141-56.

9. Karbalaei F, Afrooz G, Raghibi M. Investigation of biological, personality and IQ characteristics in juvenile delinquents in Sistan and Baluchestan province. Research in Educational Systems. 2016; 33: 189-208.

10. Rettew DC, McKee L. Temperament and its role in developmental psychopathology. Harv Rev Psychiatry. 2005; 13(1):14-27.

11. Walters GD. Pathways to early delinquency: Exploring the individual and collective contributions of difficult temperament, low maternal involvement, and externalizing behavior. Journal of Criminal Justice. 2015; 42(4): 321-26.

12. Lara DR, Bisol LW, Brunstein M G, Reppold CT, de Carvalho H W, Ottoni GL. The Affective and Emotional Composite Temperament (AFECT) model and scale: A system-based integrative approach, Journal of Affective Disorders. 2012; 140: 14-37.

13. Shafiee M; Basharpour S, Heydari Rad H. The role of emotional-emotional nature in predicting symptoms of post-traumatic stress disorder in people with disabilities due to landmine explosions. Journal of Veterinary Medicine. 2017; (3) 9: 25-39.

14. Burt SA, Donnellan MB. Personality correlates of aggressive and non-aggressive antisocial behavior. Personality and Individual Differences. 2008; 44: 53-63.

15. Corf YL, Toupin J . Comparing persistent juvenile delinquents and normative peers with the five-factor model of personality. Journal of Research in Personality. 2009; 43: 1105-08.

16. Chelbianlu Gh, Abdi R, Sheikh S. The role of the combined emotional and emotional nature model (AFECT) in predicting the symptoms of pervasive anxiety disorder, Journal of psychological methods and models. 2018; (27) 8: 65-81.

17. Amodio DM, Master SL, Yee CM, Taylor. Neurocognitive components of the behavioral inhibition and activation systems: Implications for theories of self-regulation. Psychophysiology. 2008; 45: 11- 19.

18. MacDonald C, Bore M, Munr. D. Values in action scale and the Big 5: An empirical indication of structure. Journal of Research in Personality. 2008; 42: 787- 99.

19. Cloninger CR. Temperament and Personality. Current Opinion in Neurobiology. 1994; 4: 226- 73.

20. Clark LA, Watson D. Tripartite model of anxiety and depression: evidence and taxonomic implications. Journal of Abnormal Psychology. 1991; 100: 316-36.

21. Lara RD, Ottoni LG, Brunstein GM, Frozi J, Carvalho WH, Bisol WL. Development and validity of the Brazilian internet study on temperament and psychopathology (BRAINSTEP), Journal of Affective Disorders. 2012; 141(2-3): 390-98.

22. Basharpour S. personality psychology. Mohaghegh Arbeili University Press, Ardabil, 2017; P. 68-99.

23. Fazli V. Investigating the Relationship between Parents' Educational Methods and Attitudes towards Delinquent Behaviors among Adolescents aged 15 to 18 in Tehran, Quarterly Journal of Crime Prevention Studies. 2010; (14)5: 79-112.

24. Evans SZ, Simons LG, Simons AM. Factors that Influence Trajectories of Delinquency Throughout Adolescence. Empirical Research. 2015; 45: 156-71.

25. Farrington DP, Ttofi GM. Systematic reviews of explanatory risk factors for violence,

[Downloaded from shefayekhatam.ir on 2026-11-11]

[DOI: 10.52547/shefa.9.4.1]

offending, and delinquency. Aggression and Violent Behavior. 2017; 33: 24-36.

26. DeLisi M, Bryanna MD, Fully. HF, Vaughn MG. The effects of temperament, psychopathy, and childhood trauma among delinquent youth: A test of DeLisi and Vaughn's temperament-based theory of crime, International Journal of Law and Psychiatry. 2018; 57: 53-63.

27. Mousavi V, Rezaei S, Shiri, M, Abd Khodaei M. The effect of delinquency and sex on parenting styles, attachment styles and personality traits of adolescents. Journal of Psychology. 2015; (2)78: 206-22.

28. Sadri S, Pezeshk S, Tayeb Lee, M. Characteristic characteristics and defense mechanisms of male offenders of the Correctional Center based on the type of crime. Journal of Exceptional People. 2016; (6)23: 179-97.

29. Ahmadi AD, Pour Naghash Tehrani S, Saberi SM, Arjmand Nia A. Investigation of personality traits, family status, mental health and IQ of delinquent and socially disadvantaged adolescents in Tehran, Journal of Psychological Sciences. 2018; 66: 228-45.

30. Chelbianlu Gh, Abdi R, Rasoulzadeh M, Sheikh, S. Investigation of Psychometric Characteristics of Combined Scale of Emotional and Emotional Nature (AFECT) in Students. New Psychological Research. 2016, 11(42): 51-71.

31. Ruchkin V, Eisemann M, Hagglof B. Coping Styles Delinquent of Adolescents and Controls: The Rol of Personality and Parental Rearing. Journal of youth and adolescent. 2005; 28(6): 705-17.

32. Fuscaldo VL, Bisol WL, Lara RD. How emotional traits and affective temperaments relate to cocaine experimentation, abuse and dependence in a large sample. Addictive Behaviors. 2013, 38: 1859-64.

33. Karimi H, Hemmati Sabet A, Haghighi M, Ahmad Panah M. Comparison of the effectiveness of group training on anger management and communication skills on the level of aggression of addicts to cannabis in Hamadan city prison, Behavioral Sciences Research. 2014; 11(2): 129-38.

34. O'Connor FW, Lovell D, Brown L. Implementing residential treatment for prison inmates with mental illness. Arch Psychiatr Nurs. 2012; 16(5): 232-8.

35. Ireland JL. Anger management therapy with young male offenders: An evaluation of treatment outcome. Aggressive Behavior. 2014; 30(2): 174-85.

36. Hossein Khanzadeh AA, Taher M. Analytical study of personality traits of delinquent adolescents. Journal of Criminal Law. 2014; 5(1): 31-53.

37. Atadakht A, Qaraguzlu, N. The role of depression, anxiety and stress in male students in predicting their positive and negative attitudes towards delinquency, school psychology. 2018; 7(2): 115-130.

38. Gullone E, Moore S. Adolescent risk-taking and the five-factor model of personality. Journal of Adolescence. 2000; 23: 393-407.

39. Markey CN, Markey PM, Tinsley BJ. Personality, puberty, and preadolescent girls risky behaviors: examining the predictive value if the five-factor model of personality. Journal of Research in Personality. 2003; 37: 405-19.

[Downloaded from shefayekhatam.ir on 2026-11-11]

[DOI: 10.52547/shefa.9.4.1]